

FELNŐTT KATEKÉZIS:

Dr. Bolberitz Pál atya: Isten lényege, tulajdonságai

Bolberitz atya sokadszorra tartott előadást plébániánkon, ahova saját bevallása szerint mindig szívesen jön. Színes és elgondolkodtató tanítását most is élvezettel hallgattuk.

Isten értelem által való megközelítése a gondolkodó hívő ember elengedhetetlen szükséglete. Ha értelmünkkel nem fogjuk fel hitünk igazságait, akkor az életünkben elkerülhetetlenül bekövetkező határesetek eltávolíthatnak Istentől. Filozófiai szempontból Isten legfőbb tulajdonsága az **egyszerűség**. Isten egy, egységben létezik. A létező világban egyedül Istenről mondhatjuk, hogy a **légyege és a léte azonos**. Az embernél a lényeg és a lét között valós különbség van. Az életről alkotott elképzeléshez (lényeghez) igyekszünk igazítani a létezésünket (egzisztenciánkat). Ha elérjük kitűzött célunkat, akkor ez jó érzéssel tölt el bennünket. Remélni annak kell, aki időben él, a múlt, jelen, jövő összefüggésében. Istenben nincs remény, mivel Ő öröktől fogva „célban van”. Isten **boldog**. Az üdvözültek, akik Istennél vannak, hasonló életállapotban léteznek tovább: nem lehetnek már boldogabbak, célba értek. A szeretet **transzcendens**, minden kategória fölött áll - ezért marad meg akkor is, amikor minden elmúlik. Nem térben és időben létezik. Szellemi, abszolút tökéletes létező. Nem létezik benne anyag, mert az anyag tökéletlen. Az anyag és a szellem azonos tulajdonsága, hogy létező valóság. Létezési módjukban van a különbség: az anyag összetett, részekből áll, megszámlálható, megmérhető. A szellemi létezési mód egység szerinti. A szellemi lélek a test egészében és minden egyes részében van jelen. A szellemi létmódra működéséből következtetünk. Isten öröktől fogva **jelenben létezik**, tudja, mit csinálunk és mégis tiszteli a szabad akaratunkat.

-*Negatív teológia*: Isten egészen más, mint a létező világ és az ember. (Pl.: Isten egészen másképp jó, mint az ember.) Ennek veszélye, hogy ha Isten teljesen más, mint a világ, akkor milyen alapon mondjuk, hogy az ember Isten képmása, hogy Isten Fia emberré lett.

-*Pozitív teológia*: Fokozatosság útján vetíti ki Istenre a pozitív tulajdonságokat. (Pl.: Az ember jó, de Isten tökéletesen jó.) Ennek a veszélye a projekció, ahol az ember a mérce: abszolút jó az Isten, de mégis csak olyan módon, mint az ember.

-*Krisztológia*: Krisztusban Isten Fia testesült meg, aki valóságos Isten és valóságos ember. Isteni személye működik mind isteni, mind emberi természetén keresztül, ami nincs összekeveredve, de mégis egységesen működik. Erről semmiféle tapasztalatunk nincs, ezért a hit titkait nagyon nehéz megközelíteni. Az ember mindig egy megelőző tapasztalat alapján alkot véleményt az ismeretlenről. Istentről nincs megelőző „nem fogalmunk” (pl. a szék nem asztal). Isten önmaga definíciója: a „nem más”, hanem **önmaga - aki van**. A világban lévő összes létező arra törekszik, hogy önmaga legyen. Ennek magyarázata, hogy Isten létmódjából részesülünk, tehát törekszünk ezt a létmódot beteljesíteni. Isten ebben a törekvésben is megmutatkozik számunkra. Tehát **transzcendens** (a világtól végtelenül különböző) és **immanens** (a világban lévő) egyben. Isten minden tudományos meghatározás transzcendentális feltétele. Isten maga a tökéletes definíció.

Isten **maga az élet**. Arisztotelész szerint az élet önmozgás. Attól függ, hogy él- e valami, hogy belülről mozog (mozgásának feltételét önmagában birtokolja), vagy kívülről mozgatják. Az élet nem feltétlenül az anyaghoz kötött. A mozgás egy képességi állapotból (potencia) egy tényleges állapotba (aktus) való eljutás. A szellemi tevékenység szintén dinamikus mozgás: pl. a tanulás folyamán eljutok a tudás állapotába. A szellem képes a világegyetemet bejárni - sokkal inkább képes mozgásra, mint az anyag. A mozgás

térbeliséget, mennyiségbeliséget feltételez. A változáshoz nem szükséges a térbeliség. Ilyen értelemben Istenben **nincs sem mozgás, sem változás**. A változás az idővel és a minőségiséggel kapcsolatos. Egy helyben állhatok és mégis megváltozhatok. A kinyilatkoztatásban Isten az Ószövetségben **személyes élőlényként** nyilatkozik meg, még a megtestesülés előtt: egy Isten van, **Ő** a legfőbb érték, mindent alá kell rendelnünk, nem mondhatjuk meg, mit csináljon. Nem a játszópajtásunk. Gyűlöli a bűnt, az embereket szereti. Isten **végtelen**. Pozitív módon nem meghatározható, csak a végesség tagadásával. Nem olyan, mint a tér, hanem abszolút koncentráció. **Időn felül** létezik.

Istenben az **anyag is megvan**, de már szellemi megdicsőült formában, s a magasabb rendű meg tud nyilatkozni az alacsonyabb rendűben. Ezért Isten célbaérkezett anyagi formában is meg tud előttünk nyilvánulni, mint ahogy feltámadt testében ezt megmutatta az apostoloknak. Ellenségeinek nem, mert kinevették volna: aki hitetlen, az nem *akar* hinni és akkor sem hisz, ha maga Isten jön el hozzá.

Isten **tökéletesen szabad**, a szabadság annyira a lényegéhez tartozik, hogy a mi szabadságunkat is szentként tiszteli. Ezért nem akadályozza meg, hogy szabadságunkkal visszélve ellene döntsünk. Terelget bennünket, tanácsokat ad (Egyházunk tanítása, lelkiismeretünk, Szentírás, életünk körülményei), de nem kényszerít. Csak az igazi hatalom engedheti meg magának azt a lukszust, hogy alattvalói szabadok legyenek. Mivel tudja, hogy ő az erősebb és neki van igaza.

Sajnos, az előadást nem tudtam végig kidolgozni, még sok értékes gondolat hangzott el. Kérem, hogy akit érdekel, hallgassa meg a plébánia honlapján pár nap múlva. (www.ujpestkertvaros.hu)

Horváthné Kati